לא הוו לריבי · שנסתפקו מן המן שבכליהם: **אל ארץ נושבת** · מעבר הירדן ואילך שהיא שוממה מארץ סיחון ועוג כדלשכתן במשה שהיה מתאוה ליכנס לה וקרי לה טובה: **קלה ארץ כנען** · בערבות מואב שסס מת משה שהיא ארץ האמורי ועל שפת הירדן שהוא קלה כניסת ארץ כנען: **חסר שלשים** · שנסתפקו תורה אור

מעוגות שהוליאו ממלריס דכתיב (שמות מז) ויסעו ממלים ויבאו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין אשר בין אילים ובין סיני בחמשה עשר יום לחדש השני וכתיב בתריה בשבתנו על סיר הבשר וגו' וכתיב (שם) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים בשביל שיצא המן בחיי ליבר: **ויבכו בני ישראל** · שלשים יום עמדו בערבות מואב לבכי ומשגלטוה יהושע להסיעם הביאו להם לדרך ג' ימים ובשלישי עברו את הירדן דכתיב בעוד שלשת ימים וכתיב בעשור לחדש הראשון: **לא שלשים ושלשה למפרע** · ואין עשרה לניסן ועשרים וג' לאדר למפרע והוא שבעה באדר ו' ימים עברו ממנו ועשרים ושלשה הרי כ"ט שאדר חסר הוא: **שלש מלות** · חדש ולילה ולילות: **בכניסתן לארץ** · שהרי במדבר לא זרעו ולא קצרו ולא כיתנו: **ופוא** · **בדין שיגהנו** · המדש מפורש בו מוסר וקשבר כל מקום שאתה יושבים משמע, וערלה וכלאים מק"ו: **שאין** איסורו איסור עולם · אלא כל שסה עשר בניסן דכתיב "עד עלם": **ואין איסורו איסור שלשה** · דתנן (ממחות דף עח·) קולר לשחת ומאכיל לבהמה: **ויש היתר לאיסורו** · ובשם שסה עשר עלמו איסורו מוסר אם יש עומר קרב: **כלאים שאיסורן איסור עולם** · זרע חטה וחרלן אסורים הגפנים לעולם: **ואסורין בשלשה** · דכתיב (דברים כב) תקדש לשון הקדש: **בדין לערלה בשתים** · אף הערלה בלה בק"ו זה בשני הוכחות אע"פ שהשלישי אין בה שאין איסורו איסור עולם מיהו איסור הגלה הוא ואין לו היתר בתוך ימי איסורו: **רבי אלעזר בר"ש** · פליג אדלאמה וסבר דחדש אינו נוהג בח"ל, וערלה וכלאים אינו אלא הלכה לו דברי סופרים כדלקמן: כל

אקרוב עומר והדר אכול אלא למ"ד לאחר ירושה וישיבה, ניכול לאלתר? לא הוו צריכי* דכתיב ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת, את המן אכלו עד בואם אל קצה ארץ כנען *אי אפשר לומר עד בואם אל ארץ נושבת שכבר נאמר אל קצה ארץ כנען ואא"ל לומר אל קצה ארץ כנען שהרי כבר נאמר עד בואם אל ארץ נושבת, הא כיצד - בשבעה באדר מת משה ופסק מן מלירד והיו מסתפקין ממה שבכליהם עד ששה עשר בניסן תניא אידך ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה וכי ארבעים שנה אכלו והלא ארבעים שנה חסר שלשים יום אכלו אלא לומר לך עוגות שהוציאו ממצרים טעמו בהם טעם מן *תניא אידך *בשבעה באדר מת משה ובשבעה באדר נולד מנין שבשבעה באדר מת שנאמר ויומת שם משה עבד ה' וכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום וכתיב ויהי אחרי מות משה עבד ה' וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עבור וכתיב עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים *תעברו את הירדן וכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא מהן שלשים ושלשה ימים למפרע הא למדת שבשבעה באדר מת משה ומנין שבשבעה באדר נולד משה שנאמר ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא שאין ת"ל היום מה ת"ל היום *מלמד שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנאמר את מספר ימיך אמלא תניא ר"ש בן יוחי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ הוא הדין שיגהגו: ומה חדש שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה ויש היתר לאיסורו נוהג בין בארץ בין בח"ל כלאים שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה ואין היתר לאיסורן אינו דין שיגהגו בין בארץ בין בח"ל והוא הדין לערלה בשתים *רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כל

אקרוב עומר והדר אכול · בירושלמי מקשה למה לא אכלו מלה מחדש ויבא עשה דבערב מתאכלו מלות וידחה לא תעשה דחדש ומתרץ דאין עשה דקודם הדבור דוחה ל"ת דלאחר הדבור לי גמי יש לומר דגזירה כזית ראשון אמו כזית שני: **ובני** ישראל אכלו את המן מ' שנה לי אפשר כו' · וא"ת אמאי לא מפיק ליה סולה מילתא בהדיא דכתיב (יהושע ה) ויבכו בני ישראל ממחרת הפסח ולא היה עוד לבני ישראל מן אלמא דעד השתא הוה להו לישראל ומאי ניחא ליה למודרש מדברי תורה: **עד** בואם אל ארץ נושבת · פי' בקונטרס הייטו מעבר לירדן ואילך דחשובה מארץ סיחון ועוג עד בואם אל קצה ארץ כנען הייטו על שפת הירדן שהוא קלה ארץ כנען והייטו ארץ סיחון ועוג ואע"פ שלאחר ארץ נושבת הייטו ארץ סיחון ועוג וקרי ליה נושבת לפי שקרובה למדבר ומפקא ממדבר והוא ישוב וקלה ארץ כנען הייטו סוף ארץ כנען: **צא** מהן ל"ג למפרע · פי' בקונטרס שלשים יום עמדו בערבות מואב לבכי ומשגלטוה יהושע להסיעם הביאו להם לדה לדרך ג' ימים כדכתיב בעוד שלשת ימים עוברים בעוד שלשים יום אחר שכלו שלשים יום אחר מות משה בז' בניסן ולמחרת ביום ח' דיבר הקב"ה עם יהושע שקודם לכן לא דיבר עמו שאין השכינה שורה מתוך עצבות *והייטו דכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש והקשה ר"י מקרא אחריתא דכתיב ביהושע (ג) ויהי מקלה שלשת ימים ויאמר יהושע אל העם התקדשו כי מחר יעשה ה' בקרבכם נפלאות ומקלה שלשת ימים הייטו יום עשירי ולא אמר להו למחר אלמא ב"א עברו וקרא קאמר בעשור לחדש וי"מ שהקב"ה דיבר עם יהושע ביום ל' דאבל משה שהוא ז' בניסן ואע"ג דאין שכינה שורה מתוך עצבות מ"מ מקלת היום כולו וקאמר להו בעוד שלשת ימים תעברו את הירדן לבד מאותו יום שעומד בו ויהושע אמר להם מקלה ג' ימים עם אותו יום שנתייחד עמו הדבור דהייטו ל"ב כי מחר יעשה ה' נפלאות דהייטו ל"ג יום ויום עשירי בחודש ודוחק הוא דבעוד שלשת ימים דקאמר הקב"ה חלוק ממקלה שלשת ימים דקאמר יהושע ועוד לא הוי כמו בעוד שלשת ימים ישא פרעה (בראשית מ) דהתם הוי בתוך שלשה ימים כדכתיב (שם) ויהי

ביום השלישי יום הולדת את פרעה וגו' לפיכך יש לישב פירוש ראשון דוחלי לא דיבר עמו אלא דוקא ביום ל"א לאבל משה דהייטו ח' ניסן ואמר לו הקב"ה בעוד שלשת ימים עם אותו יום שעמד בו דהייטו יום עשירי תעבורו ומקלה שלשת ימים דקאמר יהושע להעם הייטו סוף יום שני שסמוך ליום ג' וזהו ביום ל"ב בסופו סמוך לתחלת יום ל"ג כמו ההוא דפסחים (דף יח:) במיפק תרתי ועייל חדא וכן מלינו בירמיה (לד) דכתיב מקץ שבע שנים שלחו איש את עבדו ופריך בערכין (דף גי·) מאי קאמר שבע ולא עבד יומא בשם ומשני שם לגמרא ושבע לגרעא פי' שלחם פגע בו יובל שנת ז' לגרעתו או למכירתו תשלחהו אלמא אע"ג שהיובל משמע מתחלתו קורא מקץ שבע שנים הכא נמי קרי תחילת יום ג' מקלה שלשת ימים: **שאין** איסורו איסור עולם · פי' בקונטרס אלא כל ט"ז בלבד ויש היתר לאיסורו שביום ט"ז איסורו ניתר אם עומר קרב ולפי זה אתיא כר' יהודה דאמר במנחות בפרק ר' שמעאל (דף סח·) דכל ט"ז אסור כי ליכא עומר ואיכא למאן דאמר התם האור המזרח מתיר: **והוא** הדין לערלה בשתים · פי' בקונטרס אע"ג דאין איסורו איסור עולם דמותרת בשנה רביעית מיהו איסורו איסור הנאה ואין לו היתר תוך ימי איסורו והקשה ר"ת הרי הפרי שגדל בשני ערלה אסור לעולם ואין לו היתר ופי' ר"ת דערלה זו בשנה רביעית קאמר דיש היתר לאיסורו על ידי פדיון אבל בשתים ר"ל איסורו איסור עולם ואיסור הנאה והר"ר י"ט פירש דבערלה ממש קאמר דיש היתר לאיסורו וכשי פירושו יש היתר לגרוס איסור ולוטעם וכלאים אסור לגדלם ולזורעם והקשה לו רבינו תם דקתני בספרי יש היתר לאחר איסורו משמע שהאיסור נפקע וה"ר משה מפונטייז"ל מפרש דערלה יש היתר לאיסורו על ידי ב"ד דפרי ערלה אסורין עד ט"ו בשבט ואם חיסרו ב"ד חדש כשנו הרי ממחרין יום התירון וכן חדש דחדש אסור עד י"ז בניסן ואם חסרו ב"ד חדש אחר נמלא שממחרין יום התירון מה שאין כן בכלאים שאין ב"ד יכולים להתירן בשום ענין ועוד אומר ר"י דאחלין קאי דיש היתר לאיסורו לפרי שגדל בו דאיסו נאסר מה שגדל לאחר ג' שנים וכן קנה שיבולת אין התבואה נאסרת משום חדש מה שגדל בקנה השבולת לאחר העומר הואיל והבריס קודם העומר ולפי זה אתי אפילו למ"ד האור המזרח מתיר*:

והוא הדין לערלה בשתים · ואם תאמר עכל והרומה ומעשר מלף מק"ו דחדש דנוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ אי במה מלינו שהרי לאיסורו

[גי' העלון בערך משה תנו דבנן בשבעה באדר מי]

[שבת נ:]

[ל"ל אתם עוברים]

[ע"ע היעב סוגיה לקמן נז: אלא ממחולקת כדתוקיה]

[תוספתא פ"ח]

[וע"ע הוס' פסחים מד: ד"ה והא"ה]

מגילה יג:

נוסא
עד מתי עם ישראל אכלו מן

נוסא/מהגה
הזכות שבג אדר מת משה וגם נולד בו

גליון הש"ס
גמ' ר"ל כ"ר שמעון אומר · פליג על אמוראי וכן שבת מד ע"ח: רש"י ד"ה ואסורין בהנאה ומ' לשון הקדש· אין זה המסקנא לקמן נו ע"ב וצ"ע:

כ"ה יש סוגיה יג: סדר עולם פ"י תוספתא דסוטה פרק יא פסיקתא פרשת ויצא

נוסא
לגרב:
ג מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ - נוהגות גם בחו"ל:
חדש
ב כלאים
ג ערלה
ר"א בר שמעון (בס' ל' רבי) חולק על אביו ואומר דאין נוהגות אלא באר"